

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА**

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**до виконання самостійної роботи
з дисципліни**

**«ДИВЕРСИФІКАЦІЯ БУДІВЕЛЬНОГО
ПІДПРИЄМСТВА»**

*(для студентів 5 курсу денної форми навчання
спеціальності 8.03050401 «Економіка підприємства»)*

**Харків
ХНАМГ
2012**

Методичні вказівки до виконання самостійної роботи з дисципліни «ДИВЕРСИФІКАЦІЯ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА» (для студентів 5 курсу денної форми навчання спеціальності 8.03050401 «Економіка підприємства») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: В. І. Торкатюк, А. Л. Шутенко, В. В. Коненко. – Х. : ХНАМГ, 2012. – 11 с.

Укладачі: д. т. н. В. І. Торкатюк,
к. е. н. А. Л. Шутенко,
к. е. н. В. В. Коненко

Рецензент: доц., к. е. н. Г. Г. Соболева

Рекомендовано кафедрою економіки будівництва,
протокол № 5 від 28 січня 2012 р.

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ.....	5
Питання до самостійного опрацювання	5
Тести для самоконтролю студентів	6
СПИСОК ДЖЕРЕЛ	9

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Забезпечення ефективної роботи будівельного комплексу регіону і можливостей застосування світового досвіду диверсифікації діяльності відповідно до будівельних підприємств України, виходячи зі сформованих умов господарювання в сучасних умовах, залежить від багатьох факторів та має низку особливостей.

За останні роки в Україні простежується зростання чисельності будівельних підприємств, які значно розширили сферу своєї діяльності. Слід відзначити, що більшість з них зберігають основні види діяльності, сформовані ще в рамках вузької спеціалізації та діють за принципом неспорідненої диверсифікації. Найбільш розповсюджені напрямки діяльності, окрім основної, для таких підприємств: транспортні послуги, здача в оренду приміщень, інжинірингова діяльність. Але, аналізуючи види діяльності будівельних підприємств, можливо виділити значну частину підприємств, які, проводячи диверсифікацію своєї діяльності, не виходять за межі будівництва і надання будівельних послуг населенню.

Процеси диверсифікації діяльності дають можливість розширити сфери діяльності для укріплення фінансового положення підприємства і стабілізувати розвиток підприємства в довгостроковій перспективі.

Самостійна робота студентів з даного курсу включає: опрацювання лекційного матеріалу, самостійне вивчення окремих питань, підготовка до практичних занять.

Контроль виконання самостійної роботи проводиться шляхом опитування на практичних заняттях, експрес-опитуванням на лекціях, тестуванням.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Питання до самостійного опрацювання

1. Диверсифікація і еволюція економічних систем.
2. Розробка корпоративної стратегії диверсифікації будівельного підприємства.
3. Аналіз сучасних теорій диверсифікації.
4. Удосконалення процесу диверсифікації – шлях виходу України із кризового стану.
5. Диверсифікація як стандарт управління капіталом будівельного підприємства.
6. Визначення можливих шляхів диверсифікації будівельного підприємства.
7. Матеріальне забезпечення диверсифікації діяльності будівельних підприємств.
8. Вимоги законодавства щодо диверсифікації активів фінансових посередників.
9. Етапи стратегії процесу диверсифікації.
10. Обґрунтування необхідності диверсифікації діяльності будівельних підприємств.
11. Диверсифікація як засіб зменшення величини фінансового ризику будівельних підприємств.
12. Особливості реалізації стратегії диверсифікації будівельного підприємства.
13. Етапи диверсифікації діяльності будівельних підприємств.
14. Сутність, переваги та недоліки диверсифікації будівельних підприємств.
15. Організація управління при диверсифікації діяльності будівельних підприємств.
16. Фінансове забезпечення проектів диверсифікації діяльності будівельних підприємств.
17. Еволюція та стратегії диверсифікації.
18. Оцінка результатів диверсифікації діяльності підприємства.
19. Вдосконалення економічного контролю будівельних підприємств в умовах диверсифікації їх діяльності.
20. Формування організаційно-технічних рішень щодо диверсифікації незавершеного будівництва.
21. Показники оцінки диверсифікації будівельних підприємств.
22. Мотиви та цілі диверсифікаційної політики в умовах трансформаційної економіки.
23. Стратегія концентрованої диверсифікації будівельного підприємства.
24. Ризики при диверсифікації будівельного підприємства.
25. Принципи управління диверсифікацією діяльності будівельних підприємств.
26. Стратегія горизонтальної диверсифікації будівельного підприємства.

27. Організаційно-економічні механізми диверсифікації сучасного виробництва будівельного підприємства.
28. Зовнішні та внутрішні фактори диверсифікації діяльності будівельних підприємств.
29. Стратегія конгломератної диверсифікації будівельного підприємства.
30. Визначення джерел фінансування диверсифікації будівельного підприємства.
31. Проблеми диверсифікації діяльності будівельних підприємств.
32. Диверсифікація як засіб стратегічного маневрування в умовах конкурентного середовища.
33. Можливості диверсифікаційного росту будівельних підприємств.
34. Модифікація продукту як центрована диверсифікація будівельного підприємства.
35. Диверсифікація фінансових активів будівельного підприємства як основа портфельного інвестування.
36. Диверсифікація як спосіб скоротити рівень сплати податків.
37. Диверсифікація як спосіб зниження ризику: елементи теорії портфеля.
38. Диверсифікація як можливість виходу на міжнародні ринки.
39. Розвиток ринкових можливостей будівельного підприємства при диверсифікації виробництва.
40. Стабілізація фінансового стану будівельного підприємства шляхом диверсифікації виробництва.
41. Сфокусовані стратегії низьких витрат і диверсифікація.
42. Характеристика корпоративних стратегій диверсифікації.
43. Стратегії диверсифікації у споріднені та неспоріднені галузі.
44. Стратегії багатонаціональної диверсифікації.
45. Стратегії диверсифікації на рівні корпорації.
46. Об'єктивна необхідність і тенденції розвитку диверсифікації виробництва.
47. Методичні підходи до оцінки ефективності диверсифікації виробництва.
48. Критерії оцінки диверсифікації.
49. Стратегії транснаціональної диверсифікації.
50. Комбінування стратегій диверсифікації.

Тести для самоконтролю студентів

1. Диверсифікація – це:

- а) розподіл капіталу між визначеною кількістю непов'язаних між собою активів, що дозволяє частково нейтралізувати негативний вплив коливань ділової кон'юнктури, знизити ризик втрат;
- б) система поглядів на засоби, рушійні сили і методи досягнення його мети на підставі обґрунтування маркетингових стратегій;
- в) розповсюдження господарської діяльності на нові сфери;
- г) політика багатопрофільного виробництва, згідно з якою товари різняться між собою щонайменше за двома ознаками.

2. До критеріїв диверсифікації ринку належать:

- а) привабливість галузі;
- б) витрати на входження в нову галузь;
- в) додаткові вигоди;
- г) усе перелічене.

3. До потенційних переваг спорідненої диверсифікації належать такі:

- а) низькі витрати на збут;
- б) посилений технічний аспект пропозиції покупцям;
- в) низькі витрати на просування нових товарів;
- г) усі відповіді правильні.

4. Виробництво нової продукції, що непов'язана з основним виробництвом та потребує нової виробничої бази, системи збуту, що орієнтована на нового споживача з новими потребами, – це стратегія:

- а) спорідненої диверсифікації;
- б) неспорідненої диверсифікації;
- в) конгломератної диверсифікації.

5. Стратегія, що передбачає функціонування диверсифікованого портфеля на кількох національних ринках, – це:

- а) транснаціональне співробітництво;
- б) міжнародна диверсифікація;
- в) стратегія формування диверсифікованого портфеля;
- г) стратегія зміни курсу.

6. Рентабельність залученого капіталу при розробці стратегії диверсифікації:

- а) низька;
- б) середня;
- в) вище середньої;
- г) висока.

7. Цілі конгломератної диверсифікації полягають в:

- а) збільшенні обсягу прибутку;
- б) максимальному використанні наявного потенціалу;
- в) зниженні ризику.

8. Джерелами фінансування синергетичної диверсифікації є:

- а) надлишок власних коштів;
- б) середньострокові позики банків;
- в) частка у статутному капіталі;
- г) обігові кошти.

9. Основні види диверсифікації:

- а) асортиментна;
- б) вертикальна;
- в) конгломератна;
- г) горизонтальна.

10. Вертикальна диверсифікація – це:

- а) процес придбання або включення до складу підприємства нових виробництв, які входять в технологічний ланцюжок випуску старого продукту на ступенях до або після основного виробничого процесу;
- б) об'єднання підприємств, що працюють та конкурують в одній галузі діяльності.;
- в) охоплення таких напрямків діяльності, які не мають прямого безпосереднього зв'язку з основною діяльністю.
- г) всі варіанти правильні;
- д) правильної відповіді немає.

11. Концепція стратегії диверсифікації базується на наступних основних принципах:

- а) синергії;
- б) розподілу ризиків;
- в) збільшення масштабів виробництва;
- г) економії на масштабах діяльності.

12. Визначте послідовність дій в укрупненому алгоритмі управління стратегіями диверсифікації діяльності будівельних підприємств

- Визначення доцільності диверсифікації діяльності. Формування її мети і завдань.
- Аналіз ефективності наявного бізнес-портфеля підприємства.
- Уточнений аналіз та оптимізація вибору.
- Контроль і оцінка результатів.
- Визначення найбільш прийнятних стратегій диверсифікації.

13. В якості узагальнюючого критерію, який характеризує економічну мету диверсифікації і враховує ризик неотримання очікуваного результату, слід брати (E_a – ефект від диверсифікації; R_a – комерційний ризик, пов'язаний з диверсифікацією діяльності):

- а) $E_a \rightarrow \max$; $R_a \rightarrow \max$.
- б) $E_a \rightarrow \max$; $R_a \rightarrow \min$.
- в) $E_a \rightarrow \min$; $R_a \rightarrow \max$.
- г) $E_a \rightarrow \min$; $R_a \rightarrow \min$.

14. Перевагами центрованої диверсифікації є:

- а) поєднання координації дій з великими можливостями контролю на рівні підприємства;
- б) обмежений ринок (однотипні групи споживачів);
- в) стабільність господарських зв'язків у межах підприємства;
- г) гарантовані поставки матеріально-технічних ресурсів;
- д) тісніший контакт з кінцевими споживачами.

15. Основним недоліком диверсифікації єдності є:

- а) ситуація, коли організація конкурує у висококонкурентному та/або нерозвиненому бізнесі;
- б) ситуація, коли додавання нових продуктів може значно покращити реалізацію традиційних продуктів;
- в) ситуація, коли організація має сильну управлінську команду.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Акимова И. М. Промышленный маркетинг / И. М. Акимова – К. : «Знання», 2000. – 294 с.
2. Алексеенко М. А. Диверсификация деятельности малых предприятий / М. А. Алексеенко // Экономика Украины. – 2002. – №11. – С. 23 – 30.
3. Аронов А.М. Диверсификация производства: теория и стратегия развития / А. М. Аронов, А. М. Петров – СПб. : Лениздат, 2000. – 126с.
4. Баринов И. С. Диверсификация производства в обеспечении конкурентоспособности предприятия / И. С. Баринов, А. М. Белов //Нефтегазовое дело. – 2006. – № 5. – С. 8 – 9.
5. Бутенко Н. В. Диверсифікація виробництва: цілі та стратегії реалізації / Н. В. Бутенко // Економіка АПК. – 2003. – №7 – С. 109 – 114.
6. Василенко В. О., Ткаченко Т. І. Стратегічне управління. Навчальний посібник. – К. : ЦУЛ, 2003. – 396 с.
7. Герасимчук В. Г. Стратегічне управління підприємством. – К. : КНЕУ, 2000. – 360 с.
8. Голотов Р. Организационная структура и диверсификация / Р. Голотов //Персонал. – 2000. – № 5. – С. 12 – 13.
9. Гришко В. А. Щоб капітал нарощував свій потенціал, або дещо про вплив накопичування капіталу на формування диверсифікаційних процесів // Журнал «Трибуна», №7 – 8, 1996 р. – С. 253.
10. Забелин П. В. Основы стратегического управления: [учеб. пособие] / П. В. Забелин, Н. К. Моисеев. – М. : Маркетинг, 1997. – 195 с.
11. Залуин В. Ф. Диверсификация и структура организации // Приднепровский строительный вестник. – 1998. – № 99 (166) – С.87 – 93.
12. Ильин А. И. Планирование на предприятии: Учеб. пособие. В 2-х ч. – Мн.: Мисанта, 1998. Ч. 1: Стратегическое планирование. – 294 с.
13. Ілляшенко С. М. Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи : [навчальний посібник] / Ілляшенко С. М. – Суми: ВТД “Університетська книга”, 2003. – 278 с.
14. Кіндрацька Г. І. Стратегічний менеджмент: [навчальний посібник] / Г. І. Кіндрацька – К. : Знання, 2006. – 366 с.
15. Круглова Н. Ю. Стратегический менеджмент. Уч. пособие для вузов. – М. : из-во РДЛ, 2003. – 464 с.
16. Немченко Г. И. Диверсификация производства / Г. И. Немченко. – Благовещенск : АмурКНИИ, 1994. – 224 с.

17. Портер М. Стратегія конкуренції / Пер. з англ. – К.: Основи, 1998. – 390 с.
18. Рябіна І. В., Мінковська М. В. Проблеми і потреби процесу диверсифікації діяльності підприємств, що функціонують у зрілих галузях.// Матеріали міжнародної студентської наукової конференції "Економіка і маркетинг ХХІ століття" г.Донець : РВА ДонНТУ, 2002. – 168с.
19. Экономика и организация деятельности торгового предприятия : [подобщ. ред. Соломатина А. М.]. – М. : ИНФРА – М, 2002. – 292 с.
20. Экономическая стратегия фирмы / Под. ред. А. П. Градова 2-е изд. СПб: Специальная литература, 1999. – 589 с.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Методичні вказівки
до виконання самостійної роботи
з дисципліни

«ДИВЕРСИФІКАЦІЯ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА»

(для студентів 5 курсу денної форми навчання спеціальності
8.03050401 «Економіка підприємства»)

Укладачі: **ТОРКАТЮК** Володимир Іванович,
ШУТЕНКО Андрій Леонідович,
КОНЕНКО Віталіна Володимирівна

Відповідальний за випуск: *В. І. Торкатюк*

Редактор: *О. В. Тарасюк*

Комп'ютерне верстання: *І. В. Волосожарова*

План 2011, поз. 301 М

Підп. до друку 09.03.2012 р.	Формат 60×84/16
Друк на ризографі.	Ум. друк. арк. 0,6
Тираж 50 пр.	Зам. №

Видавець і виготовлювач:
Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002
Електронна адреса: rektorat@ksame.kharkov.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 4064 від 12.05.2011 р.